

ВИМОГИ ДО КОМПЕТЕНЦІЇ ДЕРЖАВНИХ АУДИТОРІВ

Сучасний етап розвитку системи державного фінансового контролю характеризується виділенням аудиту у самостійну ланку контрольної діяльності, в процесі здійснення якої визначають ефективність використання державних ресурсів і майна, доцільність і належний розподіл доходів і витрачання коштів бюджетів різних рівнів, виконання прийнятих рішень, дотримання положень законодавчих і нормативних актів, ефективність діяльності органів влади при виконанні покладених на них функцій. Оскільки державний аудит передбачає важливі завдання щодо попередження і виявлення фактів незаконного та неефективного використання державних ресурсів, запобігання виникненню помилок і зловживань у діяльності підприємств державного сектора, тому і вимоги до компетенції державних аудиторів є особливими.

Досліджуючи поняття «компетенція» доцільно визначити, що його змістова основа це: знання, які повинна мати особа; коло питань, в яких вона повинна бути обізнана; досвід, необхідний для успішного виконання поставлених завдань відповідно до встановлених прав, законів, статутів [1].

Рівень загальної кваліфікації державних аудиторів, який вони повинні мати для компетентного та ефективного виконання свого завдання визначений у загальних стандартах державного аудиту.

Вищий орган державного фінансового контролю повинен розробляти кадрову політику, а також дотримуватися необхідних процедур щодо реалізації цієї політики, з метою добору персоналу належної кваліфікації. Державні аудитори повинні мати вищу освіту за їхніми спеціальностями та належні підготовку і досвід [2]. Перевірка фінансових механізмів, облікових документів та фінансових звітів вимагає наявності освіти з обліку і контролю та підготовки з суміжних дисциплін, а також знання законодавчих і нормативних актів, які стосуються сфери відповідальності структури, що підлягає перевірці. Крім того, аудит ефективності може вимагати додаткових знань в таких галузях, як державне управління, економіка, соціальні науки. Кваліфікований аудитор повинен:

- вміти належно здійснювати заходи щодо забезпечення високої якості перевірки;
- забезпечувати високу якість звітів за результатами перевірок;
- сприяти удосконаленню роботи та виправленню виявлених недоліків .

Коло спеціальностей, необхідних для кожного аудиту, змінюватиметься залежно від типу запланованого аудиту. Всім аудиторам зовсім не обов'язково бути компетентними в усіх без винятку питаннях аудиту. Політика та процедури добору фахівців для державного аудиту повинні принаймні передбачати наявність персоналу,

кваліфікація якого задовольняє вимогам виконання поставлених завдань, щоб для кожної перевірки члени аудиторської групи мали необхідні кваліфікацію та досвід.

У разі необхідності слід залучати фахівців зі сторони, оскільки у багатьох випадках лише їхня кваліфікація та компетентність щодо питань, які підлягають перевірці, дозволять зробити відповідні висновки та підготувати звіт і рекомендації, що будуть належним чином обґрунтовані.

Світова практика засвідчує доцільність прийняття на державному рівні стратегії навчання і сертифікації державних аудиторів. При цьому має бути чітко визначено:

- хто буде здійснюватиме сертифікацію державних аудиторів - держава чи незалежні професійні організації;
- за якими програмами і методиками буде проводитись навчання і оцінювання державних аудиторів;
- за рахунок яких джерел (бюджетних/суспільних коштів, власних коштів претендентів на сертифікацію чи участь у витратах має бути пропорційною) [3].

Не менш важливим є питання, навчатимуться і підлягатимуть сертифікації винятково працівники органів державного фінансового контролю (або особи, що вже працюють у державному секторі), чи це можливо також і для «вихідців» з приватного середовища, які бажають працювати у сфері державного аудиту.

Отже, державні аудитори повинні передусім пройти належне навчання для виконання покладених на них обов'язків і відповідності стандартам державного аудиту. Надалі аудитори повинні підтримувати свою професійну компетентність завдяки постійній програмі безперервного розвитку.

Вимоги до професії державного аудитора є дещо вищими, ніж до звичайних державних службовців. Поряд із визначеними кваліфікаційними вимогами до посади такої аудитор повинен приймати і дотримуватися спеціально розроблених правил поведінки та принципів етики для виконання поставлених перед ним завдань. До таких принципів згідно із стандартами державного аудиту у першу чергу відносять: незалежність, уміння уникати конфлікту інтересів, компетентність, ретельність. Важливо, щоб суспільство ставилося до державного аудитора з довірою й повагою, покладаючись на його порядність і об'єктивність.

Література:

1. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. / М. С. Головань. – [Електронний ресурс] Режим доступу: http://uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_VM/Holovan_03.pdf.
2. Стандарти з аудиту державних фінансів– Режим доступу: [Електронний ресурс] http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/232351?cat_id=32836.
3. Рубан Н. І. Концептуальні питання проведення фінансового аудиту використання бюджетних коштів / Н. І. Рубан // Матеріали науково-практичної конференції «Аудит фінансової та господарської діяльності бюджетних установ: проблеми та шляхи запровадження». – К. : Піраміда, 2014. – 144 с.